

woensdag 2 februari 2005, FRESCO radio KLARA
door JEROEN LAUREYNS

De tentoonstelling LOCUS LOPPEM

is een locatieproject van de Kunsthalle Lophem.

De tentoonstelling bestaat uit verschillende delen op verschillende plaatsen; enerzijds werken die in binnenruimtes worden getoond en anderzijds videoprojecties die 's avonds buiten worden getoond.

Ik vind het inderdaad een geslaagd project en dat heeft mij een beetje verbaasd aangezien dergelijke projecten, zo'n openlucht tentoonstellingen die een mengvorm van recreatie en kunst zijn, dat die vaak heel ongelukkige resultaten opleveren.

Ook over het thema, "het wonderbaarlijke" was ik toch een beetje argwanend, maar ik ben toch 3 keer heel sterk verbaasd, verwonderd, geraakt geweest door drie verschillende kunstwerken; en dat is toch een hele prestatie.

Thematisch heb ik er ook een soort van rode draad in gevonden, alhoewel dat niet meteen de bedoeling was, maar het gaat om 3 vrouwelijke kunstenaressen die kunstwerken maken die voor mij op een heel andere manier een vrouwbeeld presenteren.

Ik begin met een Belgische kunstenaar, MARIE JULIA BOLLANSEE.

Zij heeft een videowerk gemaakt, dat heet LUCY, en ze filmt haar dochter, van boven uit. Haar dochter, een klein meisje, ik schat een jaar of elf, twaalf, ligt naakt op haar bed naast een pop.

Het is een ontzettend ontroerend werk, vooral wanneer je het vergelijkt met alle andere vrouw- en kindbeelden die in de afgelopen decennia geproduceerd zijn binnen de actuele kunst.

Het was héél toevallig dat, terwijl ik erover aan het reflecteren was, en mijn woorden zocht om dat uit te drukken, dat diezelfde dag er een artikel in een krant stond over Rineke Dijkstra, een fotografe die met verwante iconografische elementen werkt, waarbij zij jongeren in hun puberteit of net voor hun puberteit gaat portretteren. Bij Dijkstra- ik weet dat ik verschil van mening met andere recensenten- krijg je een soort van karkas van angst dat rond dat portret wordt getrokken volgens mij; je krijgt een soort van schaduw die op het verleden en de toekomst wordt geworpen, waar heel veel vervreemding, heel veel trauma, heel veel angst, heel veel onrust in de manier waarop die mensen worden geportretteerd wordt gelegd.

Dat ontbreekt helemaal bij Bollansée, vandaar die ontwapenende werking.

Het is een beeld van een heel vertederend portret, een soort van frühlings erwachen, dat deze keer niet geproblematiseerd wordt; zonder andere connotaties eigenlijk; en dat vond ik zeer uitzonderlijk, maar heel mooi, heel realistisch en heel overtuigend.

Een andere kunstenaar, Ingrid Mwangi, heeft een videodrieluik gemaakt, dat bestaat uit een drieledige projectie waarin ze zichzelf en haar zwangere zus heeft gefilmd.

Het wordt getoond op kleurrijke doeken met een patroon, ze is van Afrikaanse origine.

En ook daar krijg je vrouwen die heel ongecomplexiseerd, heel zelfzeker zichzelf presenteren voor de camera. Heel bijzonder om te zien is het bijvoorbeeld hoe haar zwangere zus zichzelf toont op een heel respectvolle manier. En daarin zie je dat het

moederlijke en het huiselijke dat hier getoond wordt, dat ook dat niet geïdealiseerd wordt.

Je hebt tal van andere voorbeelden in actuele kunst waarin vrouwelijke kunstenaressen dergelijke vrouwelijke dingen elke keer gaan problematiseren, gaan verdacht maken, dat dat de gevangenis is waarin de vrouw in onze maatschappij in terecht gekomen is. Ook bij Mwangi zie je een totale afwezigheid van een dergelijke vorm van redeneren. Vaak is het ook een vorm van clichématig denken wat daarbij komt. En dat merk je hier heel duidelijk dat er een soort van cliché, een soort van conventie, een soort van academisme is ontstaan in de actuele rond die vrouwbeelden. En dit zijn werken die dat volgens mij heel overtuigend kunnen doorprikken.

Hoe verklaar je dat zij daar kunnen aan ontsnappen?

Dat is een moeilijke vraag. Bij Mwangi waarschijnlijk ook door het feit dat ze van Afrikaanse origine is; je ziet dat de gangbare opvattingen van een direct politiek correct denken helemaal afwezig zijn. Ze durven heel spontaan, heel overtuigend, heel natuurlijk dat te gaan presenteren. Veel onbevangen. Je ziet dat ze zich niet door allerlei theorieën of andere kunstwerken laten doen, maar het echt enorm onbevangen in beeld brengen.

Ria Paquée toont een soort reisreportage. Het is een werk dat verder geëvolueerd is uit werk dat voordien gemaakt is. Paquée die vooral bekend geworden is met sociologisch werk waarin ze zichzelf vermomde als bv. Een oudere dame, en dan in de publieke ruimte ging infiltreren, de Madame figuur noemde zij die oudere dame die dan bv naar de koningin of de prinses van Engeland ging kijken. Ze fotografeerde dat dan. Later heb je werken waarbij ze de straat op trekt en foto's neemt en die gaat ordenen aan de hand van formele elementen bv. allerlei objecten waarin de kleur blauw terug te vinden is. Ze doet iets verwant met de beelden die ze in Egypte gemaakt heeft.

Ook hier heeft mij die onbevangenheid opnieuw heel sterk geraakt.

Ook nieuw voor mij en ontwapenend hoe zij die nieuwsgierige reisvreugde zo ongeconcentreerd in beeld kon brengen. Ook dat onderwerp is iets wat heel sterk geïdealiseerd wordt. Waarbij enerzijds dat soort van beelden vroeger gemaakt werden op een exotische manier, de andere als compleet vreemd of ook als een soort van beschuldigende manier waarbij gezegd werd hoe slecht en hoe arm, en hoeveel schuld wij daaraan dragen. Ze brengt die armoede ook in beeld, ze verbergt dat zeker en vast niet, maar nooit terwijl er dat soort van beschuldiging in zit; Zonder opgestoken vingertje

Is het toeval dat het werk is van 3 vrouwen?

Mij lijkt het geen toeval, maar de curator Roland Patteuw is daar niet op die manier mee bezig, hij is duidelijk op zoek gegaan naar werken waarin hij dat wonderbaarlijke herkent. En het verrast mij zeer aangenaam dat die verwondering ook aanslaat bij mij.

Het werk van Mwangi is te zien in de Kunsthalle

Marie Julia Bollansée en Ria Paquée worden getoond in café Heidelberg

Verder zijn er een aantal mooie kastelen waar werk te zien is.

De tentoonstelling loopt tot 14 mei .

Bij LOCUS LOPPEM behoort ook een muzikaal luik.

www.locusloppem.be